

Iva Procházková *Hoepel op*

Toelichting voor de docent(e)

Groep 7 en 8

Lesduur: 30 minuten

Lesdoel: • leesbevordering
• de kinderen leren de vragen te beantwoorden die aan het begin van het boek worden opgeroepen

A Introductie

U laat het boek zien en vertelt iets over de schrijfster. Vervolgens leest u fragment 1 voor: bladzijde 7 'Ik zit op de rots en ik heb ijskoude billen' t/m bladzijde 11 'Als je vader hier zou zijn, dan zou je je niet zo onbeschoft gedragen!' Daarna deelt u het kopieerblad uit.

B Uitvoering

De kinderen gaan in tweetallen met het kopieerblad aan het werk. Na afloop bespreekt u de antwoorden met de kinderen en schrijft u de vragen die ze voor de opdracht op het kopieerblad hebben moeten formuleren op het bord. Laat die staan voor de afronding. Behalve het kopieerblad hebben de kinderen ook een kopie van fragment 1 nodig.

C Afronding

Vertel de kinderen dat het volgende fragment antwoord geeft op de vragen die ze hebben bedacht. Ze mogen de antwoorden op hun vragen opschrijven, terwijl u voorleest. Fragment 2: bladzijde 26 'Vanmorgen op school was alles nog goed' t/m bladzijde 30 'Zonder om te kijken.'

Bespreek met de kinderen welke antwoorden zij op de vragen hebben bedacht.

D Keuzeverwerking

Voor deze keuzeverwerking moet het hele boek gelezen of voorgelezen zijn.

Bespreek met de kinderen de structuur van het boek. Er lopen twee verhaallijnen door elkaar: het heden waarin Fabian op de rots zit en het verleden waaraan hij ondertussen steeds terugdenkt.

Teken op het bord een rode lijn en een eind eronder een gele. De rode lijn is de lijn van het heden, de gele die van de herinneringen. Neem nu stap voor stap met de kinderen het boek door en vraag bij elk fragment of dat bij het heden of het verleden hoort. Vat de fragmenten in telegramstijl samen en zet ze bij de goede lijn. Bekijk tot slot met de kinderen of er meer fragmenten in het verleden spelen of in het heden.

Andere boeken over boos zijn en ruzie maken

Rotraut Susanne Berner, *Haas en Hond*
Kirsten Boie, *Mij vertellen ze nooit iets*
Martha Heesen, *Mijn zusje is een monster*
Wim Hofman, *Wim*
Mieke van Hooft, *Straatkatten*
Ida Jessen, *Wildemanseiland*
Guus Kuijer, *Een hoofd vol macaroni*
Bart Moeyaert, *Blote handen*
Carry Slee, *Kaatje Knal en de Biefstukbende*
Anke de Vries, *Kladwerk*
Anke de Vries, *Memo zwijgt*

Over Iva Procházková

Iva Procházková werd geboren in 1953 in Olmutz in het voormalige Tsjecho-Slowakije. Haar vader was schrijver en woordvoerder van de oppositionele kunstenaars in jaren '60. In 1972 deed Iva Procházková eindexamen. Tussen 1973 en 1983 schreef ze haar eerste proza en toneelstukken, maar die werden meestal niet gepubliceerd vanwege de politieke activiteiten van haar vader.

In 1984 emigreerde ze naar Oostenrijk en daar werd haar eerste kinderboek gepubliceerd: *Der Sommer hat Eselsohren*. In 1986 verhuisde ze naar Konstanz en daar werkte ze samen met het Theater *Blauer Kater*. In 1987 verscheen *Die Zeit der geheimen Wunsche*, waarvoor ze in 1989 de Deutscher Jugendliteraturpreis kreeg. In 1988 verhuisde Iva Procházková naar Bremen, waar ze nu nog woont met haar man, de regisseur Ivan Pokorny en hun drie kinderen.

Ze werkte in 1988 samen met het Packhaustheater en er verschenen regelmatig kinderboeken van haar hand. Voor *Hoepel op!* kreeg ze in 1993 de Osterreichischer Jugendbuchpreis.

Kopieerblad

Iva Procházková

Hoepel op!

Bekijk het omslag en de titel goed. Lees eventueel het voorgelezen fragment nog een keer. Beantwoord nu de volgende vragen:

- Wie is de hoofdpersoon van dit fragment?
- Wat is er aan de hand?

Er zijn ook een heleboel dingen die je niet te weten komt in dit fragment, de tekst roept vragen op. Bedenk een aantal vragen waarop je antwoord wilt hebben.

De fragmenten

Fragment 1 – Hoepel op!

Ik zit op de rots en ik heb ijskoude billen. De zon staat schuin voor me. Hooguit nog een uur, dan is ze weggeduikeld achter de heuvel tegenover mij. Nu al is het hele dal volgekriebeld met lange schaduwen. Het begint verschrikkelijk koud te worden. Ik trek mijn benen op, ga op mijn hurken zitten en wrijf over mijn bevroren achterste. De rots is niet alleen steenkoud, maar ook nat. Had ik maar een waterdichte broek aangetrokken. Maar ja, hoe kon ik nu weten, dat ik zo boos zou worden? Dat Alex zo boos zou worden?

Beneden op straat loopt de dominee. Hij heeft een mandje met paaseieren bij zich. Daarmee gaat hij de treurwilg voor de kerk versieren. Dat doet hij ieder jaar met Pasen. Ik weet, dat hij weet, dat ik op de rots zit. Iemand heeft hem natuurlijk opgebeld, maar hij doet net of hij me nog niet gezien heeft. Pas als hij vlak bij de rots is, blijft hij staan en kijkt omhoog. Zogenaamd verbaasd. ‘Ben jij dat, Fabian?’ vraagt hij verwonderd. Dat kan de dominee, na de meester, het beste van alle mensen uit het dorp: zich verwonderen.

‘Wat doe je daarboven?’

‘Ik zit,’ antwoord ik.

‘Waarom?’

Met gefronst voorhoofd kijkt hij mij aan. Zo kijkt onze teckel ook altijd.

‘Ik zit paaseieren uit te broeden.’

Mijn brutale antwoord schrikt hem niet af. ‘Denk je niet dat je moeder zich zorgen over je maakt?’

‘Ik zou het niet weten.’

‘Ik wel.’

Mam dus. Mam heeft hem vast gevraagd mij om te praten.

Niemand praat mij om. Ik blijf hier.

‘Alex is toch je vriend,’ probeert hij nu.

Ik zeg niks.

De dominee haalt een zakdoek te voorschijn en snuit zijn neus. Dan zet hij de mand met paaseieren op de grond en verstopt zijn handen in de mouwen van zijn jas. Hij heeft het ook koud.

Achter de dominee, bij de familie Fichtner, gaat er een raam open, en de oude mevrouw Fichtner doet alsof ze een stofdoek uitslaat. Haar mond staat wijd open van nieuwsgierigheid.

‘Ik heb vroeger ook een keer met mijn beste vriend gevochten,’ zegt de dominee.

‘Ik heb met niemand gevochten!’ schreeuw ik naar beneden.

‘Ik weet het, Fabian, jij hebt niet gevochten! Jij vecht niet! Jij duwt je vriend alleen maar in de modder.’

Van die toon van de dominee word ik niet wijzer: steekt hij de draak met me, of beschuldigt hij me?

‘Wij hadden ruzie om een oude fiets,’ vertelt de dominee verder. ‘We hadden hem samen gevonden, maar we wilden geen van beiden dat de ander hem mee naar huis zou nemen. Waar hadden jullie eigenlijk ruzie om?’

‘Dat is mijn zaak,’ zeg ik. Ik verander van plaats, mijn gezicht in de richting van de school. Nu kijkt de dominee tegen mijn rug aan.

‘En dat je nu al zes uur op de rots zit en iedereen zich zorgen om jou maakt, is dat ook jouw zaak?’
Ik begin te fluiten, om duidelijk te maken dat ik niet luister.
De stem van de dominee wordt luider.
Scherper.
‘Als je vader hier zou zijn, dan zou je je niet zo onbeschoft gedragen!’

Fragment 2 – Hoepel op!

Vanmorgen op school was alles nog goed. We zaten naast elkaar, zoals altijd. Alex had zijn hamster bij zich. We hadden haar voor de meester verstopt, maar toen is ze ontsnapt. Op die kleine pootjes van haar rende ze onder de banken door. De meester schreef net een som op het bord. ‘Hoeveel is twee keer negen?’ vroeg hij luid. ‘Eva?’
‘Hamster,’ zei Eva.
‘Twee keer negen is hamster?’ De meester draaide zich verbaasd om. De hamster stond onder het bord te snuffelen aan een paar kruimeltjes krijt die op de grond waren gevallen.
‘Van wie is dit diertje?’ De meester boog zich naar haar toe.
‘Alex,’ zei de hamster. In werkelijkheid zei Alex dat, maar zo pieperig, dat de hele klas gierde van het lachen. De meester tilde de hamster op, en die beet in zijn vinger.
‘Wegens onbehoorlijk gedrag stuur ik jou de klas uit, hamster,’ zei de meester toen. ‘Fabian, breng haar naar de conciërge!’
Ik ging. Toen ik terugkwam, praatte Alex niet meer tegen me. In de pauze wilde hij zelfs niet met me voetballen. Meteen na de les holde hij naar de conciërge om zijn hamster te halen. Ik wachtte op Alex. ‘Ik zal je fiets van het slot halen,’ bood ik aan.
‘Hoepel op!’
Alex had een klein mandje met een deksel aan zijn stuur hangen. Daar stopte hij zijn hamster in. Toen klikte hij het slot van zijn fiets open en trok hem uit het fietsenrek.
‘Wat sta je daar nou stom te kijken!’ riep hij. ‘Moet je niet naar huis?’
We fietsen altijd samen, omdat we de enigen zijn die aan de overkant van de beek wonen. Maar nu bleef Alex een stuk achter mij rijden. Ik hoorde hem praten met zijn hamster. Wat hij precies zei kon ik niet verstaan; en toen ik langzamer ging rijden, ging hij ook langzamer rijden. Na een tijdje bleef ik stilstaan. ‘Ik kan er toch ook niks aan doen, dat de meester mij naar de conciërge heeft gestuurd?!’ riep ik.
Alex maakte vaart en stoof me voorbij.
‘Jij was toch ook gegaan, als je mij was geweest, Alex?!’
‘Het is *mijn* hamster!’ schreeuwde hij terug.
Ik fietste achter hem aan. ‘Ik heb haar toch niet afgepakt, Alex!’
‘Jij bent jaloers!’
‘Helemaal niet!’
‘Wel!’
‘Ik kan zoveel hamsters krijgen als ik wil!’
‘Maar deze heb ik van mijn vader!’
‘Mijn vader neemt ook wat voor me mee, als hij terugkomt!’
‘Jouw vader komt niet terug!’ schreeuwde Alex.
En toen schreeuwde ik niks meer. Ik fietste, zo snel als ik kon, achter Alex aan. En vlak na de brug, waar het heel modderig is, omdat de beek aan die kant vaak overstroomt, knalde ik dus tegen hem aan. Bijna ging ik ook onderuit. Maar net op het nippertje wist ik mijn evenwicht te bewaren, en ik fietste snel door. Zonder om te kijken.

Over de samenstellers

Marijke Bouwhuis volgde de Pedagogische Academie en studeerde Nederlandse taal- en letterkunde. Haar afstudeeronderwerp was het leren lezen van allochtone kinderen. Ze werkte een aantal jaren in het basisonderwijs en daarnaast werkte ze voor uitgeverij Malmberg waar ze meeschreef aan de lees- en taalmethode *De leessleutel*. Van 1990 tot 1998 doceerde ze Nederlands op een Pabo. Momenteel is ze als auteur verbonden aan verschillende educatieve uitgeverijen en werkt ze aan een aantal methoden voor het basisonderwijs. Daarnaast werkt ze als tekstschrijfster regelmatig voor de Stichting Leerplanontwikkeling (SLO).

Martine Letterie studeerde Nederlandse taal- en letterkunde. Na haar studie werkte ze een periode als docente Nederlands. Tevens was ze een aantal jaren werkzaam als docente Nederlands aan een Pabo en werkte ze mee aan verschillende schoolboeken. Van 1990 tot 1993 was Martine Letterie lid van de Griffeljury. In 1991 werd ze medewerker van het blad *Bumper* en later ook redacteur van het blad *Tikker*, een blad over jeugdliteratuur voor middelbare scholieren. Samen met Jacques Vos schreef ze het boek *Literatuur in de basisvorming*. In 1996 verscheen Letterie's eerste kinderboek, *Het schorriemorrie van de Pruk*. Tegenwoordig publiceert ze als freelancer over kinder- en jeugdboeken, o.a. voor de *Jonge en Vroege Lijsters*. Daarnaast ontwikkelt ze lessen over jeugdboeken voor het NBLC, het tijdschrift *Jeugdliteratuur in de basisvorming* en de Jonge Jury, en is ze verbonden aan het tijdschrift *Okki*.